

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

České středohoří

Chráněná krajinná oblast

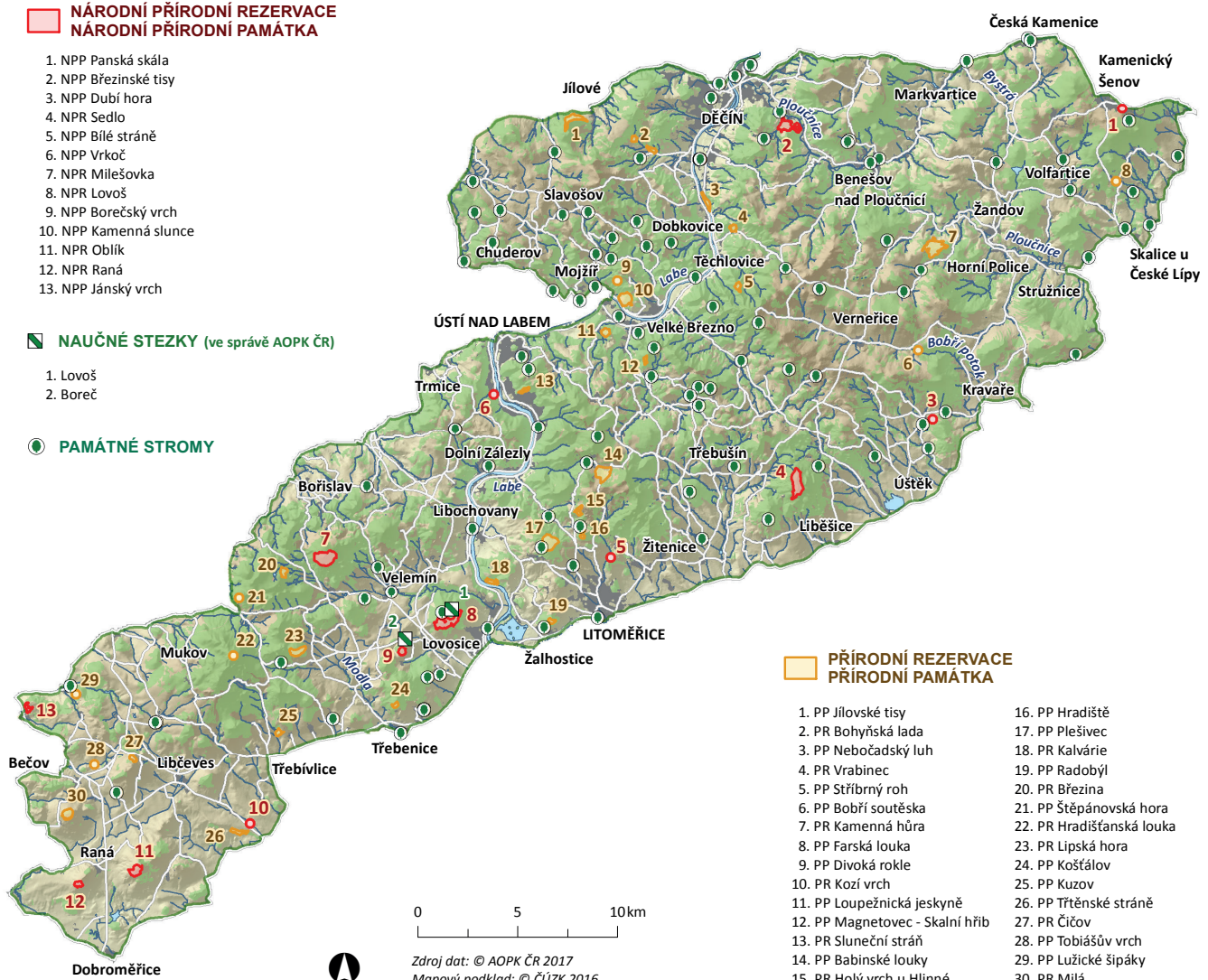
NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACE NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ PAMÁTKA

1. NPP Panská skála
2. NPP Březinské tisy
3. NPP Dubí hora
4. NPR Sedlo
5. NPP Bílé stráně
6. NPP Vrkoč
7. NPR Milešovka
8. NPR Lovoš
9. NPP Borečský vrch
10. NPP Kamenná slunce
11. NPR Oblík
12. NPR Raná
13. NPP Jánský vrch

NAUČNÉ STEZKY (ve správě AOPK ČR)

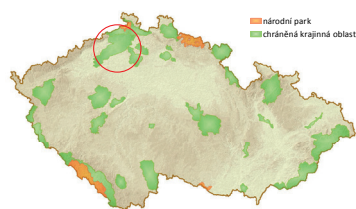
1. Lovoš
2. Boreč

PAMÁTNÉ STROMY

PŘÍRODNÍ REZERVACE PŘÍRODNÍ PAMÁTKA

1. PP Jilovské tisy
2. PR Bohyňská lada
3. PP Nebočadský luh
4. PR Vrabinec
5. PP Stříbrný roh
6. PR Bobří soutěska
7. PR Kamenná hůra
8. PP Farská louka
9. PP Divoká rokle
10. PR Kozí vrch
11. PP Loupežnická jeskyně
12. PP Magnetovec - Skalní hřib
13. PR Sluneční stráň
14. PP Babinské louky
15. PR Holý vrch u Hlinné
16. PP Hradiště
17. PP Plešivec
18. PR Kalvárie
19. PP Radobyl
20. PR Březina
21. PP Štěpánovská hora
22. PR Hradišťanská louka
23. PR Lipská hora
24. PP Košťálov
25. PP Kuzov
26. PP Třtenské stráně
27. PR Čičov
28. PP Tobiášův vrch
29. PP Lužické šipáky
30. PR Milá

Správu a péči o CHKO České středohoří zajišťuje
AOPK ČR, regionální pracoviště Správa CHKO České středohoří,
Michalská 260/14, 412 01 Litoměřice, tel: 416 574 611, e-mail: cstred@nature.cz

www.ceskestredohori.nature.cz

Víte, že...

- středohorské kopce nejsou opravdové sopky? Magma kdysi utuhlo pod zemským povrchem mezi vrstvami písčitojilovitých usazenin. Ty byly postupně odplavovány, podzemní tvrdý klobouk z utuhlého magmatu se obnažil a dnes vyčnívá nad krajinu.
- na přítocích Labe u Ústí nad Labem a na Bobřím potoce u Verneřic jsou vodopády o výšce až 12 m?
- do soustavy evropsky významných území Natura 2000 patří 34 lokalit z území CHKO Českého středohoří?
- v Českém středohoří byly nalezeny diamanty?
- na kopci Raná se začala psát historie aviatiky v Čechách?

Děkujeme Vám za ohleduplné chování k přírodě a za to, že...

- táboříte a rozděláváte oheň jen na vyhrazených místech
- vjíždíte a parkujete jen tam, kde je to povoleno
- v národních přírodních rezervacích se pohybujete pouze po vyznačených cestách
- při jízdě na kole berete ohledy na okolní přírodu i ostatní návštěvníky
- chráníte živočichy a rostliny v jejich přirozeném prostředí
- odnášíte z přírody své odpadky

2 naučné stezky
(ve správě AOPK ČR)

1063 km² chráněného území

Vydala Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha 2017, 2. aktualizované vydání © AOPK ČR 2017 | Text: AOPK ČR, RP Správa CHKO České středohoří
Mapa: Jan Vrba | Layout a DTP: Jan Šmucar | Foto na obálce: Vrch Vraník, foto Jana Prahová | Náklad: 2000 ks | ISBN: 978-80-88076-69-8

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky je státní instituce, která zajišťuje odbornou i praktickou péči o naši přírodu, zejména o chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace a národní přírodní památky. Více na www.nature.cz

Pastva u obce Třtěno | Foto Š. Kopecká

Střevíčník pantoflíček | Foto R. Hamerský

Roháč obecný | Foto L. Hružová

Podobně dramatickou krajinu nikde v Česku nenajdeme. Výrazné tvary kopců, kaňon řeky Labe, stepi a listnaté lesy, široké výhledy na západě, táhlé plošiny na východě. Neméně dramatická je i novodobá historie – zatímco některé části se zejména kvůli pěstování ovoce a zeleniny dodnes označují jako „Zahrada Čech“, jiné citelně zasáhla industrializace.

Krajina hodně pamatuje

České středohoří je proslulé bohatstvím jedinečných stepí, orchidejových luk či výskytem českého granátu. Celý kraj však poznamenalo kompletní vyhnání německého obyvatelstva po druhé světové válce. Řada unikátních hrázděných a roubených domů tak desítky let chátrala. Vyhlášení chráněné krajinné oblasti v roce 1976 bylo pro ochranu zdejší krajiny důležitým krokem.

České středohoří je ideální pro turistiku. Je protkáno více než pětistý kilometrů značených turistických cest, sítě cyklotras a cyklostezek a několika naučnými stezkami (např. Boreč, Lovoš). Mnohé vrcholy umožňují za příhodných podmínek daleké výhledy a kruhové rozhledy. Neváhejte a vyražte!

Za stepí nemusíte do Mongolska

V Českém středohoří najdeme díky pestrému geologickému složení a klimatickým podmínkám neobyčejné bohatství druhů rostlin. Krajinu tu už od pradávna ovlivňují lidé. Jejich hospodaření, hlavně pastevectví, umožnilo zachování jedinečných stepí, které najdeme zejména v lounské části středohoří na Oblíku, Rané či Křížových vršcích. S postupnou změnou zemědělského využívání se právě stepi staly nejohroženější částí přírody. Potřebují totiž pravidelnou péči – pastvu, kosení, vyřezávání náletů či likvidaci invazních rostlin. Bez ní by prosluněné stráně s nízkou travou, sysly, kavylky či motýly postupně zarostly křovinami a později by se z nich stal les. Správa chráněné krajinné oblasti tuto péči zajišťuje z nejrůznějších dotačních programů.

Prstnatec májový | Foto V. Vlačiha

Sysel obecný | Foto J. Výborná

Ventaroly v NPP Borečský vrch | Foto V. Vlačiha

Orchideje nerostou jen v pralese

Na vápník bohatá půda dala jméno bílým stráním – v místech, kde je půda na prudkých svazích obnažena erozí, jsou totiž na pohled bílé. Rostou tu suchomilné travníky s různými druhy orchidejí. Mezi nejceněnější patří střevíčník pantoflíček a toič hmyzonošný.

Další orchideje najdeme i na „babinských“ loukách. Jsou to vlhké louky, kde má domov pestrá paleta rostlinných druhů – z orchidejí třeba prstnatec májový, prstnatec Fuchsův a bradáček vejčitý.

Mimochodem, víte, že orchidejí u nás roste 70 druhů a poddruhů? V Českém středohoří jich z toho dnes můžete vidět více než třetinu, tedy 27. Během posledních padesáti let jich 11 vymizelo vlivem nešetrného hospodaření v krajině (třeba odvodňování a hnojení luk) i znečištění ovzduší.

Sysel – od polního škůdce k ohroženému druhu

Sysel obecný je živým důkazem toho, jak může být osud živočišného druhu vrtkavý. Zatímco ještě v polovině minulého století byl považován za významného škůdce, o 50 let později patří mezi kriticky ohrožené druhy. Důvodem jsou především změny v krajině a ve způsobu zemědělského hospodaření po II. světové válce, např. rozorávání mezí a pastvin, scelování polí do velkých lánů, úbytek ploch s nízkými travními porosty a používání chemických prostředků. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR proto připravila záchranný program, který by měl zajistit, že sysel z naší přírody úplně nezmizí. Pro svůj život potřebuje zejména krátkou trávu, proto se mu daří na udržovaných stepích. Jedna z největších kolonií sysla obecného se nachází na Rané nedaleko od Loun. Při troše štěstí jej tam uvidíte.

Kopce, které v zimě kouří

Na naučné stezce Boreč – a nejen tam – můžeme v zimě spatřit podivuhodný úkaz. Z otvorů na vrcholu kopce vychází pára, zelenají se rostliny a sem tam poletuje i hmyz. Čím to? Některé kopce jsou totiž protkány systémem puklin - ventarol, které nasávají studený vzduch na úpatí kopce. Ten stoupá štěrbinovým systémem vzhůru, zde se ohřívá a na vrcholu z puklin uniká teplý ven jako z komína. Vodní páry se při opětovném ochlazení srážejí a vzniká „kouř“. Čím chladněji, tím výraznější. V letním období probíhá opačný proces - teplý vzduch je nasávaný otvory v horní části kopce, v puklinách se ochladí a v dolní části kopce „vytéká“ ven.